EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 26. 7. 2021
COM(2021) 418 final

2021/0235 (NLE)

Návrh

ROZHODNUTIE RADY

o pozícii, ktorá sa má zaujať v mene Európskej únie písomným postupom účastníkov Dohody o štátom podporovaných vývozných úveroch, pokiaľ ide o prehodnotenie Sektorového dohovoru o vývozných úveroch na projekty výroby elektriny spaľovaním uhlia uvedeného v prílohe VI

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. PREDMET NÁVRHU

Tento návrh sa týka rozhodnutia, ktorým sa stanovuje pozícia, ktorú má Komisia zaujať v mene Európskej únie v súvislosti s preskúmaním Sektorového dohovoru o vývozných úveroch na projekty výroby elektriny spaľovaním uhlia (ďalej len „CFSU“ z angl. *Coal-Fired Sector Understanding*), ktorý je uvedený v prílohe VI k Dohode o štátom podporovaných vývozných úveroch (ďalej len „dohoda“).

V nadväznosti na predloženie návrhu Európskej únie 21. apríla 2021 (ďalej len „návrh“) prebiehajú na úrovni účastníkov dohody diskusie o aktualizácii CFSU. V návrhu sa účastníci vyzývajú k tomu, aby dohodu zosúladili so svojimi spoločnými cieľmi v oblasti klímy, keďže všetci účastníci podpísali Parížsku dohodu, a to zmenou pravidiel CFSU s cieľom ukončiť akúkoľvek možnosť podpory vo forme štátom podporovaných vývozných úverov a viazanej pomoci podľa pravidiel dohody na vývoz uhoľných elektrární a súvisiacich projektov.

Keďže otázky súvisiace s klímou, konkrétnejšie otázka upúšťania od uhlia na výrobu elektrickej energie, sú stredobodom pozornosti, účastníci môžu dospieť k dohode o tejto otázke ešte pred konferenciou COP 26 v novembri 2021. Predseda konferencie COP 26 predovšetkým naliehavo vyzýva krajiny, aby sa zriekli výroby energie z uhlia, pričom 21. mája 2021 sa krajiny G7 zaviazali, že ukončia novú priamu vládnu podporu pre neekologizovanú medzinárodnú výrobu elektriny v uhoľných tepelných elektrárňach do konca roka 2021, a to aj prostredníctvom štátnej rozvojovej pomoci, financovania vývozu, investícií, finančnej podpory a podpory obchodu. Na to, aby mohla Európska únia aj naďalej preukazovať svoje silné ambície, je nevyhnutné, aby bola pripravená zaujať pozíciu k prípadnej dohode o tejto otázke v dostatočnom predstihu pred konferenciou COP 26, ktorá sa má konať od 1. do 12. novembra 2021.

2. KONTEXT NÁVRHU

2.1. Dohoda o štátom podporovaných vývozných úveroch

Dohoda je džentlmenskou dohodou medzi EÚ, Spojenými štátmi americkými, Kanadou, Japonskom, Kóreou, Nórskom, Švajčiarskom, Austráliou, Novým Zélandom, Tureckom a Spojeným kráľovstvom, ktorá poskytuje rámec pre riadne využívanie štátom podporovaných vývozných úverov. V praxi to znamená stanovenie rovnakých podmienok (pri ktorých sa hospodárska súťaž odvíja od ceny a kvality vyvážaného tovaru a služieb, a nie od poskytnutých finančných podmienok) a snahu o odstránenie subvencií a narušení obchodu súvisiacich so štátom podporovanými vývoznými úvermi. Dohoda nadobudla platnosť v apríli 1978, je uzatvorená na neurčitý čas, a hoci jej sekretariát OECD poskytuje administratívnu podporu, nie je aktom OECD[1].

Dohoda sa pravidelne aktualizuje, aby sa zohľadnil vývoj na finančnom trhu a vývoj politiky, ktoré majú vplyv na poskytovanie štátom podporovaných vývozných úverov. Dohoda bola transponovaná, a teda sa stala v EÚ právne záväznou na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1233/2011[2] [3]. Revízie podmienok dohody sú začlenené do práva EÚ prostredníctvom delegovaných aktov podľa článku 2 tohto nariadenia.

---

[1] V zmysle vymedzenia v článku 5 Dohovoru OECD.

[2] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1233/2011 zo 16. novembra 2011 o uplatňovaní určitých usmernení v oblasti štátom podporovaných vývozných úverov a o zrušení rozhodnutí Rady 2001/76/ES a 2001/77/ES (Ú. v. EÚ L 326, 8.12.2011, s. 45).

2.2. Účastníci dohody o štátom podporovaných vývozných úveroch

Európska komisia zastupuje Úniu na zasadnutiach účastníkov dohody, ako aj pri rozhodovaní účastníkov dohody písomnými postupmi. Rozhodnutia o všetkých zmenách dohody sa prijímajú konsenzom. Pozíciu Únie prijíma Rada a členské štáty o nej rokujú v rámci pracovnej skupiny Rady pre vývozné úvery[4].

2.3. Pripravovaný akt účastníkov CSFU

Účastníci sa najprv dohodli na CSFU v roku 2016, aby vývozcov a kupujúcich povzbudili k tomu, aby sa zriekli nízkoúčinných uhoľných elektrární. Okrem horizontálnych podmienok dohody CFSU obsahuje aj špecifické pravidlá pre tento sektor. Umožňuje, aby sa financovali len veľké elektrárne (nad 500 MW) s „ultrasuperkritickou technológiou“ alebo s nízkou intenzitou emisií (menej ako 750 g CO2/kWh vyrobenej elektriny), pričom financovanie menších elektrární, ktoré nespĺňajú normy vysokej účinnosti, obmedzuje na krajiny, ktoré sú oprávnené na zdroje od Medzinárodného združenia pre rozvoj.

CFSU obsahuje doložku o preskúmaní, aby sa ďalej posilnili podmienky dohovoru. V článku 6 písm. a) sa stanovuje, že „[t]ento sektorový dohovor sa prehodnotí najneskôr do 30. júna 2020, aby sa ďalej posilnili podmienky v rámci druhej fázy, ktorá sa začne najneskôr 1. januára 2021, s cieľom prispieť k spoločnému cieľu riešiť zmenu klímy a pokračovať v postupnom znižovaní štátnej podpory pre uhoľné elektrárne, a to aj s ohľadom na znižovanie využívania menej účinných uhoľných elektrární“. Konkrétne v článku 6 písm. b) sa stanovuje, že „[p]ri prehodnotení sa zohľadnia: 1. najnovšie správy o klimatológii a vplyvoch na globálne rozhodnutia v oblasti investícií do infraštruktúry, ktoré treba prijať na ceste k obmedzeniu globálneho otepľovania na úroveň, ktorá je vyššia o menej ako 2 stupne Celzia, než bola predindustriálna úroveň“.

Od prijatia CFSU v roku 2016 sa významnou analýzou zdôraznilo rýchle tempo a rozsah postupného obmedzovania výroby elektriny v uhoľných tepelných elektrárňach, ktoré je nevyhnutné na to, aby sa otepľovanie udržalo pod 2 °C: prakticky zo všetkých scenárov vyplýva, že do roku 2040 treba zatvoriť takmer všetky uhoľné elektrárne. Podľa pravidiel CFSU prijatých v roku 2016 je však priama a nepriama podpora na uhoľné elektrárne stále možná. Vynára sa tu preto otázka konzistentnosti. Pracovná skupina Rady pre vývozné úvery pracuje od roku 2020 na návrhu na preskúmanie CFSU s cieľom vyriešiť túto otázku.

3. POZÍCIA, KTORÁ SA MÁ ZAUJAŤ V MENE ÚNIE

Európska komisia predložila 21. apríla 2021 v mene Únie účastníkom dohody návrh na preskúmanie CFSU, ktorý bol najskôr prerokovaný a prijatý pracovnou skupinou Rady pre vývozné úvery. V návrhu sa počíta s postupným upustením od financovania vývozu v sektore uhoľných elektrární na celom svete. Konkrétne sa v ňom vyzýva k okamžitému ukončeniu štátom podporovaných vývozných úverov a viazanej pomoci v prípade:

– vývozu nových neekologizovaných uhoľných elektrární a ich častí,

– dodávok zariadení existujúcim neekologizovaným uhoľným elektrárňam, pokiaľ účelom dodaných zariadení nie je znižovanie znečistenia a tieto zariadenia nevedú k predĺženiu životnosti elektrárne ani k zvýšeniu kapacity, a

---

[3] V minulosti boli predchádzajúce znenia dohody OECD transponované do právnych predpisov EÚ prostredníctvom rozhodnutí Rady.

[4] Rozhodnutie Rady, ktorým sa zriaďuje Skupina pre koordináciu politiky v oblasti poistenia úverov, úverových záruk a finančných úverov (Ú. v. ES 66, 27.10.1960, s. 1339).

– vývozu tovaru a služieb súvisiacich s vývojom, budovaním alebo rozširovaním ťažby energetického uhlia a s akýmkoľvek druhom dopravy, ktorý sa používa predovšetkým na prepravu energetického uhlia.

Cieľom tohto návrhu je preklenúť medzeru medzi záväzkom účastníkov splniť dlhodobé ciele Parížskej dohody a ustanoveniami CFSU, podľa ktorých je stále možné podporovať vývoz uhoľných elektrární a globálny hodnotový reťazec v oblasti výroby elektriny v uhoľných tepelných elektrárňach. Návrh je v úplnom súlade s politickými prioritami Európskej únie. Konkrétne Rada Európskej únie vo svojich záveroch o diplomacii v oblasti klímy a energetiky 25. januára 2021 vyzvala k tomu, aby sa na základe jasného harmonogramu na celosvetovej úrovni postupne upustilo od dotácií na fosílne palivá škodiace životnému prostrediu, a tiež vyzýva k rozhodnej a spravodlivej transformácii na klimatickú neutralitu vrátane ukončenia neekologizovaného využívania uhlia na výrobu energie na celom svete, čo by ako prvý krok zahŕňalo okamžité ukončenie akéhokoľvek financovania novej uhoľnej infraštruktúry v tretích krajinách.

Keďže má zásadný význam to, aby spoločenstvo poskytovateľov vývozných úverov v rámci OECD adekvátne premietlo ciele politiky v oblasti klímy do pravidiel dohody a do praktických opatrení, Európska únia bude na nadchádzajúcich zasadnutiach presadzovať dohodu o tomto postupnom ukončovaní. Rovnaké smerovanie sa určite bude snažiť presadiť viacero ďalších účastníkov (hlavne Spojené kráľovstvo, Kanada a Spojené štáty), pričom iní účastníci (Kórea a Japonsko) tento rok oznámili, že prestanú podporovať výrobu energie v neekologizovaných uhoľných tepelných elektrárňach. Ak budú rokovania úspešné, účastníci by sa mohli vyzvať k tomu, aby na jednom z ich budúcich zasadnutí, pravdepodobne na mimoriadnom zasadnutí účastníkov pred konferenciou COP26 v septembri alebo októbri 2021, prijali zmeny CFSU a prípadne niektorých článkov dohody, aby sa v nich odzrkadlilo preskúmanie CFSU. V tomto prípade by Európska únia mala byť schopná včas zaujať stanovisko k preskúmaniu CFSU.

4. PRÁVNY ZÁKLAD

4.1. Procesnoprávny základ

4.1.1. Zásady

V článku 218 ods. 9 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) sa stanovujú rozhodnutia, ktorými sa určujú „pozície, ktoré sa majú prijať v mene Únie v rámci orgánu zriadeného dohodou, keď je tento orgán vyzvaný prijať akty s právnymi účinkami s výnimkou aktov dopĺňajúcich alebo meniacich inštitucionálny rámec danej dohody.“

Pojem „akty s právnymi účinkami“ zahŕňa akty, ktoré majú právne účinky na základe pravidiel medzinárodného práva, ktorým sa riadi predmetný orgán. Zahŕňa aj nástroje, ktoré nemajú záväzný účinok podľa medzinárodného práva, ale „môžu rozhodujúcim spôsobom ovplyvniť obsah právnej úpravy prijatej normotvorcom EÚ“[5].

4.1.2. Uplatnenie na tento prípad

Pripravovaný akt môže rozhodujúcim spôsobom ovplyvniť obsah právnych predpisov Únie, konkrétne nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1233/2011 zo 16. novembra 2011 o uplatňovaní určitých usmernení v oblasti štátom podporovaných vývozných úverov a o zrušení rozhodnutí Rady 2001/76/ES a 2001/77/ES. Dôvodom je, že v článku 2 tohto nariadenia sa uvádza, že „Komisia prijme delegované akty v súlade s článkom 3 s cieľom zmeniť a doplniť prílohu II ako dôsledok zmien a doplnení usmernení, na ktorých sa dohodli účastníci dohody“. Zahŕňa to zmeny príloh k dohode.

[5] Rozsudok Súdneho dvora zo 7. októbra 2014, Nemecko/Rada, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, body 61 až 64.

Procesnoprávnym základom navrhovaného rozhodnutia je preto článok 218 ods. 9 ZFEÚ.

4.2. Hmotnoprávny základ

4.2.1. Zásady

Hmotnoprávny základ rozhodnutia podľa článku 218 ods. 9 ZFEÚ závisí predovšetkým od cieľa a obsahu pripravovaného aktu, v súvislosti s ktorým sa zaujíma pozícia v mene Únie. Ak pripravovaný akt sleduje dva ciele alebo obsahuje dve zložky a ak jeden z týchto cieľov alebo jednu z týchto zložiek možno určiť ako hlavnú, zatiaľ čo druhý cieľ alebo druhá zložka je len vedľajšia, rozhodnutie podľa článku 218 ods. 9 ZFEÚ musí byť založené na jedinom hmotnoprávnom základe, a to na tom, ktorý si vyžaduje hlavný alebo prevažujúci cieľ alebo zložka.

4.2.2. Uplatnenie na tento prípad

Hlavný cieľ a obsah pripravovaného aktu sa týkajú vývozných úverov, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti spoločnej obchodnej politiky. Hmotnoprávnym základom navrhovaného rozhodnutia je preto článok 207 ZFEÚ.

4.3. Záver

Právnym základom navrhovaného rozhodnutia by mal byť článok 207 ods. 4 prvý pododsek ZFEÚ v spojení s článkom 218 ods. 9 ZFEÚ.

2021/0235 (NLE)

Návrh

ROZHODNUTIE RADY

o pozícii, ktorá sa má zaujať v mene Európskej únie písomným postupom účastníkov Dohody o štátom podporovaných vývozných úveroch, pokiaľ ide o prehodnotenie Sektorového dohovoru o vývozných úveroch na projekty výroby elektriny spaľovaním uhlia uvedeného v prílohe VI

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 207 ods. 4 prvý pododsek v spojení s článkom 218 ods. 9,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

keďže:

(1) Usmernenia uvedené v Dohode o štátom podporovaných vývozných úveroch (ďalej len „dohoda“) vrátane Sektorového dohovoru o vývozných úveroch na projekty výroby elektriny spaľovaním uhlia (ďalej len „CFSU“) uvedeného v prílohe VI k dohode boli transponované, a teda sa stali v Únii právne záväznými na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1233/2011[6].

(2) V súlade s článkom 6 CFSU by účastníci dohody (ďalej len „účastníci“) mali preskúmať sektorový dohovor v záujme ďalšieho posilnenia podmienok s cieľom prispieť k spoločnému cieľu riešiť zmenu klímy a pokračovať v postupnom znižovaní štátnej podpory pre uhoľné elektrárne.

(3) Pripravované rozhodnutie preskúmať CFSU by malo byť v súlade s medzinárodnými záväzkami Európskej únie podľa Parížskej dohody a politikou Únie v oblasti klímy.

(4) Rada Európskej únie vo svojich záveroch o diplomacii v oblasti klímy a energetiky 25. januára 2021 vyzvala k tomu, aby sa na základe jasného harmonogramu na celosvetovej úrovni postupne upustilo od dotácií na fosílne palivá škodiace životnému prostrediu, a tiež vyzýva k rozhodnej a spravodlivej transformácii na klimatickú neutralitu vrátane ukončenia neekologizovaného využívania uhlia na výrobu energie na celom svete, čo by ako prvý krok zahŕňalo okamžité ukončenie akéhokoľvek financovania novej uhoľnej infraštruktúry v tretích krajinách.

(5) Je vhodné stanoviť pozíciu, ktorá sa má zaujať v mene Únie v súvislosti s preskúmaním Sektorového dohovoru o vývozných úveroch na projekty výroby elektriny spaľovaním uhlia, keďže pripravované rozhodnutie účastníkov dohody bude pre Úniu záväzným a môže rozhodujúcim spôsobom ovplyvniť obsah práva Únie, a to na základe článku 2 nariadenia (EÚ) č. 1233/2011,

[6] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1233/2011 zo 16. novembra 2011 o uplatňovaní určitých usmernení v oblasti štátom podporovaných vývozných úverov a o zrušení rozhodnutí Rady 2001/76/ES a 2001/77/ES (Ú. v. EÚ L 326, 8.12.2011, s. 45) [ďalej len „nariadenie (EÚ) č. 1233/2011“].

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

V prílohe sa stanovuje pozícia, ktorá sa má zaujať v mene Únie v súvislosti so Sektorovým dohovorom o vývozných úveroch na projekty výroby elektriny spaľovaním uhlia uvedeným v prílohe VI k Dohode o štátom podporovaných vývozných úveroch.

Článok 2

Zmeny prílohy VI k Dohode o štátom podporovaných vývozných úveroch, ktoré sú v súlade s orientáciou prílohy, môžu schváliť zástupcovia Únie bez ďalšieho rozhodnutia Rady.

Článok 3

Ak sa na zasadnutí účastníkov alebo pred ním urobia nové návrhy týkajúce sa predmetu v prílohe, ku ktorým ešte nie je pozícia Únie, pozícia Únie sa musí stanoviť prostredníctvom koordinácie Únie pred tým, ako sa účastníci vyzvú k prijatiu zmien dohody. V takých prípadoch je pozícia Únie v súlade s existujúcimi politikami a právnymi predpismi.

Článok 4

Toto rozhodnutie je určené Komisii.

V Bruseli

Za Radu
predseda/predsedníčka